

**ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η γαλλική τεχνική νομοθεσία στο ιστορικό γίνεσθαι

Το δίκαιο στη γαλλική έννομη τάξη αποτελεί σημείο αναφοράς παγκοσμίου ενδιαφέροντος. Θα ήταν ενδιαφέρον να εστιάσουμε σε πτυχές της γαλλικής εκπαιδευτικής και τεχνικής νομοθεσίας, στο ιστορικό γίνεσθαι, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της γαλλικής Επανάστασης, και σε σχετικές πτυχές της γαλλικής λογοτεχνίας¹.

A. Οι Σχολές

Οι Γάλλοι έχουν την τάση να δίνουν έμφαση στο φαινόμενο του Πανεπιστημίου, το οποίο ονομάζεται «Université». Προφανώς ένας εύηχος, και στα ελληνικά, όρος σαν και αυτόν γίνεται ιδιαίτερα αποδεκτός. Ωστόσο, το γαλλικό κράτος εμμέσως πλην σαφώς αναδιπλασίασε τα Πανεπιστήμια στη συγκυρία της πολιτικής του ασυνέχειας.

Πράγματι, το Πανεπιστήμιο αποτελεί τον πατροπαράδοτο θεσμό στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης. Η Σορβόνη είναι το αρχέτυπο Πανεπιστήμιο της Γαλλίας, το οποίο λειτουργεί εδώ και 8 αιώνες. Το παρισινό εκπαιδευτήριο ξεκίνησε με πρώτη έδρα εκείνη της αστρολογίας.

Ωστόσο, αν το Παλαιό Καθεστώς διέθετε Πανεπιστήμια, η Επανάσταση των αστών που ξέσπασε το 1789 και έμελλε να διαρκέσει μέχρι το 1799, καινοτόμησε και σε αυτό το κομβικό ζήτημα. Τα Πανεπιστήμια θεωρήθηκαν σύμβολα της μονοκρατορίας και έτσι αναδύθηκαν οι Σχολές (Écoles). Αυτή η εναλλακτική πρόβαλε ως μία αμφισβήτηση του παραδοσιακού μοντέλου εκπαίδευσης, με έμφαση στην πράξη. Το πείραμα πέτυχε με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν και σχολές, όπως η ιδιωτική πολυτεχνική σχολή της Αμιένης, πέρα από τα κατά νομική ακριβολογία Πανεπιστήμια.

¹ Εισήγηση στο Σεμινάριο Γαλλικής Τεχνικής Νομοθεσίας και Λογοτεχνίας, ΑΣΠΑΙΤΕ Αθήνα 2015-2016.

Πανεπιστήμια και Σχολές αποτελούν νομικά ισότιμες μονάδες διδασκαλίας της επιστήμης.

Η ανθρωπότητα έχει αλλάξει περισσότερο τους τελευταίους δύο αιώνες, από το ορόσημο της Επανάστασης και μετά, παρά σε ολόκληρη την προηγούμενη ιστορία της. Σε αυτήν την επιτάχυνση και το βάθεμα των κοινωνικοοικονομικών και πολιτιστικών μεταβολών συνέβαλε ιδιαίτερα το ίδιο το γεγονός - μήτρα της Επανάστασης.

Η ανατροπή του Παλαιού Καθεστώτος σημαδεύτηκε από ραγδαίες και σε μεγάλο βαθμό βίαιες εξελίξεις, σε αναζήτηση ενός δημοκρατικού μοντέλου διακυβέρνησης. Προωθήθηκε η καθιέρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιθωριακών κοινωνικών ομάδων και, από ένα χρονικό σημείο και μετά, η κατάργηση της δουλείας λόγω της εξέγερσης των μαύρων της Αϊτής².

B. Η Πολυτεχνική Σχολή του Παρισιού

Για μία ακόμη φορά αποδείχθηκε ότι το καινούργιο οργανωτικά οδηγεί και στο νέο ιδεολογικά. Η «Πολυτεχνική Σχολή» του Παρισιού ιδρύθηκε το 1794, αποτελώντας ένα σύμβολο της νέας τάξης πραγμάτων³.

Το Πολυτεχνείο είναι εκείνο το εκπαιδευτικό κέντρο στο οποίο διδάσκονται θετικές και πρακτικές επιστήμες και καλές τέχνες. Εκτός από το Πολυτεχνείο στο Παρίσι, τα πολυτεχνεία των άλλων χωρών ιδρύθηκαν κατά το 19^ο και 20^ο αιώνα. Για παράδειγμα, το Πολυτεχνείο της Αθήνας ιδρύθηκε το 1836 ως σχολή τεχνιτών, το 1843 πήρε την ονομασία «Σχολή Τεχνιτών» και διαρκώς συμπληρούμενο πήρε το 1882 την ονομασία «Πολυτεχνείο»⁴.

Το γαλλικό Πολυτεχνείο, το οποίο σήμερα δεν απονέμει απλώς διπλώματα και ξίφη στους αποφοίτους στις επίσημες τελετές αποφοίτησης, ενέπνευσε και το αρχαιότερο

² Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής και ναυτικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση (προς δημοσίευση).

³ Βλ. *Φάρος Μεγάλη Γενική Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια*, Τόμος 'Ογδοος Ημιπληγία – Καλυμμαύχι, Αθήνα 1979, σ. 108.

⁴ Βλ. Ε.Ε.Ο., *Φάρος Μεγάλη Γενική Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια*, Τόμος Δέκατος Τρίτος Πεύκη – Σπάρτακος, Αθήνα 1979, Λήμμα «πολυτεχνείο», σσ. 73-74, ιδίως σ. 73.

τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Ελλάδας, τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, η οποία ιδρύθηκε το 1828 και άρχισε να λειτουργεί το 1829⁵. Όταν εκείνη ιδρύθηκε, με την ονομασία «Κεντρικό Πολεμικό Σχολείο», ακολούθησε τα πρότυπα της Πολυτεχνικής Σχολής της Γαλλίας, όπως σχεδόν όλες οι ευρωπαϊκές στρατιωτικές σχολές της εποχής. Μέχρι την αναδιοργάνωση της Σχολής από τον Τρικούπη, όλοι σχεδόν οι τεχνικοί επιστήμονες της Ελλάδας ήταν απόφοιτοι της Σχολής αυτής. Μάλιστα, για να διακρίνονται οι μηχανικοί, δόθηκε η ονομασία στους μη προερχόμενους από το στράτευμα «πολιτικός μηχανικός»⁶.

Γ. Ο θετικισμός του Κοντ

Το αρχέτυπο Πολυτεχνείο του Παρισιού πρωτοπόρησε, γεννώντας το θετικισμό. Τηρουμένων των αναλογιών, καινοτόμησε σαν το μη θεολογικό Πανεπιστήμιο της Πάδοβας, το οποίο είχε γεννήσει δύο αιώνες πριν νέες ιδέες και μεθόδους στο χώρο των λεγόμενων «θετικών επιστημών» ή - στα γαλλικά – «ακριβών» (exactes), με παραδείγματα στα πεδία της ανατομίας και της αστρονομίας.

Ιδρυτής της φιλοσοφικής κίνησης του θετικισμού υπήρξε ο Γάλλος Αύγουστος Κοντ (1789-1857), ο οποίος σπούδασε στη Σχολή, δίδαξε μαθηματικά για λίγο χρονικό διάστημα και ανέπτυξε τη φιλοσοφία του θετικισμού από το 1826. Κατά τη θεωρία του, πρέπει η φιλοσοφία να εγκαταλείπει τις άγονες συζητήσεις για μεταφυσική ή τις θεωρίες για τη φύση, την ουσία, τις πρώτες αρχές και τα αίτια και να επιδιώξει τη συστηματική και θετική αντίληψη του σύμπαντος. Η γνώση κατά τον Κοντ περιορίζεται σε εκείνο το οποίο γίνεται αντιληπτό με τις αισθήσεις και στην εμπειρία που προέρχεται από αυτή και τις χρονικές σχέσεις (διαδοχής ή ταυτόχρονου) μεταξύ των γεγονότων. Συνεπώς, δεν είναι δυνατό να παραδεχθούμε την ύπαρξη αντικειμενικών νόμων και το «πράγμα αυτό καθ' εαυτό» είναι πέρα από τις ανθρώπινες δυνατότητες. Κατά τον Κοντ, το ανθρώπινο πνεύμα πέρασε από τρία στάδια

⁵ Α. Μανιάτης, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο και Στρατιωτικοί Διεθνείς Οργανισμοί*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 2010, σσ. 123-124.

⁶ Γ. Μυλωνάς, Α. Καστάνης, *Ο Εύελπις*, Εκδόσεις Ι. Φλώρος Αθήνα σ. 9.

ανάπτυξης, το θεολογικό ή μυθικό, το μεταφυσικό ή αφηρημένο και το επιστημονικό ή θετικό⁷.

Ο ίδιος είναι ο πατέρας μίας νέας επιστήμης, της κοινωνιολογίας, την οποία θεωρεί ως την κορυφαία όλων των επιστημών και τη διαιρεί σε στατική (μελέτη του ατόμου, της οικογένειας και της ομάδας) και δυναμική (μελέτη των νόμων και της ανάπτυξης των κοινωνιών).

Δ. Η Εξουσιοδότηση Διεύθυνσης Ερευνών (HDR)

Μία άλλη πρωτοπορία του γαλλικού εκπαιδευτικού δικαίου έγκειται στο θεσμό της Εξουσιοδότησης Διεύθυνσης Ερευνών (Habilitation à Diriger des Recherches, HDR). Πρόκειται για έναν πολυδύναμο θεσμό, ο οποίος δίνει το δικαίωμα στους κατέχοντες αυτό το δίπλωμα να επιβλέπουν («διευθύνουν») επιστημονικές έρευνες, όπως είναι η περίπτωση της επίβλεψης της διδακτορικής διατριβής. Πρόκειται για το ανώτατο δίπλωμα που μπορεί να αποκτήσει ένας επιστήμονας, δεδομένου ότι η «agrégation» αποτελεί ένα διαγωνισμό για να γίνει κάποιος Επίκουρος Καθηγητής, δηλαδή εξέταση γνώσεων και όχι Δίπλωμα της παιδείας. Το ενδιαφέρον είναι ότι η εξουσιοδότηση λειτουργεί ως ένα κομβικό σημείο, δεδομένου ότι για κάποιες επιστημονικές ειδικότητες μπορεί να λειτουργήσει και ως ένα υποκατάστατο του διδακτορικού διπλώματος. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως στην Αρχιτεκτονική, έχουν εκλεγεί μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού κάποιοι ειδικοί χωρίς να έχουν εκπονήσει διδακτορική διατριβή. Αντίθετα, στη γαλλική έννομη τάξη αυτό δεν ισχύει για επιστήμες όπως η νομική, για την οποία απαιτείται οπωσδήποτε η λήψη διδακτορικού διπλώματος για να εγγραφεί ο ενδιαφερόμενος ως φοιτητής για την εξουσιοδότηση.

Η βασική πρακτική χρησιμότητα της Εξουσιοδότησης είναι η διεκδίκηση της Πιστοποίησης («Qualification»), για να γίνει κάποιος διδάσκων – ερευνητής, δηλαδή Λέκτορας ή Καθηγητής Πανεπιστημίου, και η σύστοιχη μετέπειτα διεκδίκηση μίας θέσης διδάσκοντος - ερευνητή. Για παράδειγμα, όσον αφορά τη νομική επιστήμη, η Πιστοποίηση για το σώμα των Λεκτόρων είναι δυνατή και χωρίς την Εξουσιοδότηση.

⁷ Βλ. Α. Ζ., *Φάρος Μεγάλη Γενική Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια*, Τόμος Ένατος Κάλυμνος – Κρυπτογραφία, Αθήνα 1979, Λήμμα «Κοντ», σσ. 243-244.

Αντίθετα, τυχόν υποβολή αιτήσεως για Πιστοποίηση ως προς το σώμα των Καθηγητών Πανεπιστημίου χωρίς την Εξουσιοδότηση οδηγεί σε απόρριψη της αιτήσεως λόγω ελλείψεως αυτού του τυπικού προσόντος.

Η Εξουσιοδότηση αποτελεί ένα είδος Διπλώματος, το οποίο ωστόσο είναι σε μεγάλο βαθμό ανοικτό στη διοικητική πρακτική του εκάστοτε Τμήματος Πανεπιστημίου, το οποίο είναι αρμόδιο να το χορηγεί. Αυτό σημαίνει ότι ακόμη και στο ίδιο Πανεπιστήμιο παρατηρείται το φαινόμενο κάποια ακαδημαϊκά Τμήματα (π.χ. της Κοινωνιολογίας) να ζητούν το ελάχιστο νόμιμο, δηλαδή κυρίως ένα συμπίλημα των ήδη εκπονημένων γραπτών εργασιών του φοιτητή ενώ άλλα Τμήματα να είναι πιο απαιτητικά. Οι απαιτήσεις μπορεί κατά περίπτωση να φθάνουν στη συγγραφή όχι απλώς ενός μνημονίου («mémoire»), ειδικά συντεταγμένου για τις ανάγκες της διαδικασίας αυτής αλλά ενδεχομένως μίας διατριβής («thèse»), ακόμη και αν αυτή επισήμως δεν ονομάζεται με αυτόν τον όρο που παραπέμπει κατ' αρχάς σε διδακτορική διατριβή.

Ωστόσο, η δημιουργία μίας «thèse» μπορεί να σχεδιαστεί και ως όχημα επαγωγό για τη διεκδίκηση των όποιων λογικών πιθανοτήτων επιτυχίας στον ετήσιο διαγωνισμό της «Qualification» του Εθνικού Συμβουλίου Πανεπιστημίων, ο οποίος ιδιαίτερα στη νομική επιστήμη είναι εξαιρετικά δύσκολος. Ενώ φαινομενικά η Εξουσιοδότηση δεν είναι ένα Διδακτορικό Δίπλωμα υπ' αριθμόν 2 για το Διδάκτορα – φοιτητή της Εξουσιοδότησης, μία διατριβή υψηλότερων ποιοτικά και ποσοτικά προδιαγραφών από εκείνες της διδακτορικής διατριβής μπορεί να βοηθήσει στην αποτροπή μίας αποτυχίας στην παραπλήσια διαδικασία της «Qualification». Φυσικά, κάτι τέτοιο συνάδει και με την προαναφερθείσα απαίτηση να έχει ήδη αποκτηθεί διδακτορικό δίπλωμα στο Δίκαιο. Και βέβαια, μία επιτυχής εκπόνηση μίας μεταδιδακτορικής διατριβής αποτελεί από μόνη της σημαντικό επίτευγμα στην επιστημονική σταδιοδρομία των ενδιαφερομένων, πράγμα που σημαίνει ότι η HDR αποτελεί ένα σημαντικό επιστημονικό εφόδιο για μία καριέρα εκπαιδευτικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είθισται να ξεκινά κανείς τη διαδικασία αυτή μέσα στην πρώτη διετία από τη λήψη του διδακτορικού διπλώματος, κατά κανόνα στο ίδιο Πανεπιστήμιο και πιθανόν με τον Επιβλέποντα Καθηγητή (διευθυντή έρευνας, κατά την επίσημη ορολογία) της διδακτορικής διατριβής ως «Αναφέροντα» «Réfèrent» (από το 2014-2015 η ορολογία έχει μεταβληθεί, σε αντικατάσταση του μάλλον γραφικού όρου «Ανάδοχος» «parrain»). Διευκρινίζεται ότι ο Επιβλέπων δεν έχει την αρμοδιότητα να γίνει Αναφέρων σε περίπτωση που στο μεταξύ έχει αφυπηρετήσει. Ακόμη και αν έχει

εξελιχθεί στο τιμητικό αξίωμα του Ομότιμου Καθηγητή, δεν επιτρέπεται να ασκήσει καθήκοντα Αναφέροντα αλλά μπορεί να γίνει μέλος ή και πρόεδρος της κριτικής επιτροπής που θα αξιολογήσει το φάκελο υποψηφιότητας. Αντίθετα, η νομοθεσία επιτρέπει στον Ομότιμο Καθηγητή να συνεχίσει να επιβλέπει την εκπόνηση των διδακτορικών διατριβών που επέβλεπε, μόλις εξήλθε από την ενεργό υπηρεσία. Συνεπώς, σε περίπτωση «καθυστερημένης» ενεργοποίησης της διαδικασίας της Εξουσιοδοτήσεως, ο υποψήφιος ρισκάρει να χάσει την ευκαιρία να έχει τον τέως Επιβλέποντα και στον κομβικό ρόλο του Αναφέροντα. Πρόκειται για σημαντικό διαδικαστικό ζήτημα δεδομένου ότι σε περίπτωση κατά την οποία ο Επιβλέπων αδυνατεί να γίνει Αναφέρων, είναι πιθανόν να υπάρξει δυστοκία στην εξεύρεση του Αναφέροντα. Χωρίς την εξεύρεση αυτή, είναι νομικά αδύνατο να ενεργοποιηθεί η διαδικασία αυτή. Το πρόβλημα της εξεύρεσης Αναφέροντα είναι έντονο στο χώρο της νομικής επιστήμης.

E. Η καλλιτεχνική χρήση των ζώων και τα πνευματικά δικαιώματα στους Μάους

Η Γαλλία διακρίνεται στις καλές τέχνες και έχει μία μακράιωνη παράδοση με τον ανθρωπομορφισμό των ζώων, στη λογοτεχνία⁸. Στον αντίποδα αυτής της εγχώριας παράδοσης βρίσκεται το ποίημα «Κίρκη» ενός σύγχρονου ποιητή, του Alain Hannecart. Αν δόκιμοι συμπατριώτες του είχαν συνθέσει σημαντικά ομότιτλα ποιήματα για τη μάγισσα που μετέτρεψε τους συντρόφους του Οδυσσέα σε ζώα, όπως ο Jean-Baptiste Rousseau και ο Louis Ménard, ο Hannecart πρωτοτυπεί στηλιτεύοντας τις παρενέργειες του καπιταλιστικού συστήματος, με την αποκτήνωση των πολιτών, θυμάτων αυτού του συστήματος. Η τελευταία στροφή της πολιτικής του αλληγορίας αναφέρει ότι *«Δίχως νόμους δίχως κανόνες και δίχως ηθική / Η φιλελεύθερη πολιτική / Έχει μετατρέψει τον άνθρωπο σε ζώο»*.

Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η βιομηχανία του Γουόλτ Ντίσνεϋ διέπρεψε με τον ανθρωπομορφισμό, δημιουργώντας δύο αυτοτελείς κόσμους, των παπιών, με κεντρική φιγούρα το Ντόναλντ, και των ποντικιών, με εμβληματική μορφή το Μίκυ

⁸ Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τουριστικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση Απρίλιος 2015.

Μάους. Καθώς οι δύο κόσμοι είχαν διαφορετικούς σχεδιαστές, η οικογένεια των Ντακ έζησε περιπέτειες με οικολογικά μηνύματα και πολιτική προβληματική, σε μία κοινωνία ευμάρειας που απολαμβάνει σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και τεχνικά έργα⁹. Αντίθετα, ο κόσμος των Μάους παρέμεινε στο περιθώριο της πολιτικής, πράγμα που δεν εμπόδισε τη δημοφιλία του. Η «απολίτικη» φιγούρα του Μίκυ, που λανσαρίστηκε στη δεκαετία του 1930 στις ΗΠΑ και εμμέσως ανέδειξε το σύγχρονο υλικοτεχνικό πολιτισμό της Δύσης, γαλούχησε γενιές παιδιών και έχει πλέον παγκοσμιοποιηθεί. Αυτός ο ήρωας με τον άτυπο παιδαγωγικό ρόλο δεν μπόρεσε να μείνει ανεπηρέαστος από τη νέα οικονομική κρίση. Στην Ελλάδα, ανεστάλη η κυκλοφορία του περιοδικού αυτού, το 2013, εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων.

Η πενία στην παιδεία, με τη διττή σημασία του όρου (εκπαίδευση και αγωγή) είναι χειρότερη από την οικονομική πενία.

Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο Μίκυ έχει αποφύγει να υπαχθεί σε ένα είδος δημόσιου τομέα (δηλαδή να γίνει προσιτός σε κάθε ενδιαφερόμενο), με ακραίο τρόπο. Η κοινή πολιτιστική κληρονομιά, την οποία υπερασπίζονται κυρίως οι δημόσιες βιβλιοθήκες, δέχεται επίθεση από όλες τις πλευρές. Ειδικότερα, η διάρκεια των δικαιωμάτων έχει επιμηκυνθεί για να φθάσει, σε ολόκληρη τη Δύση, κοντά στα 70 έτη από το θάνατο του δημιουργού του έργου πνευματικής ιδιοκτησίας. Η σχετική συζήτηση δεν είναι καινούρια, ο αναρχικός φιλόσοφος Προυντόν ανησυχούσε το δέκατο ένατο αιώνα για αυτό το θέμα, στο έργο του «Λογοτεχνικά πρωτοτόκια» («Majorats littéraires»). Ωστόσο, εκείνη την εποχή, μόνοι τους οι δημιουργοί, από τότε και μετά άλαλοι, συζητούσαν μεταξύ τους.

ΣΤ. Πτυχές της πνευματικής ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο στη γαλλική έννομη τάξη

Στο νομοθετικό διάταγμα υπ' αριθ. 2001-670, της 25^{ης} Ιουλίου 2001, έγινε η προσαρμογή των Κωδίκων των Ταχυδρομείων και των Τηλεπικοινωνιών στο κοινοτικό δίκαιο και ολοκληρώθηκε η μεταφορά της Οδηγίας 97/66. Μία πενταετία αργότερα, ενσωματώθηκε στη γαλλική έννομη τάξη και η Οδηγία 2001/29/ΕΚ, με το νόμο 2006-

⁹ Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τουριστικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση Απρίλιος 2015.

961 της 1^{ης} Αυγούστου 2006, σχετικού με το δικαίωμα του δημιουργού και με τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας. Ο νόμος αυτός για τα πνευματικά δικαιώματα χαρακτηρίστηκε πολύ αμφιλεγόμενος και προκάλεσε αντιδράσεις από πολλούς οργανισμούς, όπως το Ίδρυμα Ελεύθερου Λογισμικού, το οποίο διατύπωσε το φόβο ότι περιορίζεται η διάθεση του ελεύθερου λογισμικού. Ο νόμος αυτός έχει επιτρέψει την υιοθέτηση εξαιρέσεων στο καθεστώς του «δικαιώματος δανείου» και του εισαχθέντος από τη νομολογία σε βάρος των ιδρυμάτων του πολιτισμού «δικαιώματος εκθέσεως», καθεστώς που επικρίνεται ως ολοένα και περισσότερο δρακόντειο¹⁰. Για την προστασία του λογισμικού έχει δημιουργηθεί ένας ηλεκτρονικός χώρος για τη φιλοξενία του¹¹. Τον Ιούνιο 2009 το Συνταγματικό Συμβούλιο δήλωσε πως η πρόσβαση στο Διαδίκτυο είναι ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Η απόφαση αυτή ήρθε σε αντιπαράθεση με κάποια τμήματα του νόμου Hadopi, της 12^{ης} Ιουνίου 2009 ο οποίος ευνοούσε τη διάδοση και την προστασία της δημιουργίας στο Διαδίκτυο. Ο νόμος αυτός προέβλεπε παρακολούθηση και αυτόματη διακοπή της πρόσβασης στον κυβερνοχώρο χωρίς δικαστική επανεξέταση, όσων συνέχιζαν να κατεβάζουν ή να διανέμουν παράνομο υλικό μετά από δύο προειδοποιήσεις. Υπεύθυνη για την εφαρμογή του νόμου είναι η ανεξάρτητη υπηρεσία Hadopi, η οποία αναφέρεται στο γαλλικό Υπουργείο Πολιτισμού. Το έργο της παρακολούθησης ανέλαβε ιδιωτική εταιρεία, η οποία παρακολουθεί τους διαδικτυακούς τόπους, στους οποίους ανταλλάσσονται αρχεία και εντοπίζει τις διευθύνσεις IP, των υπολογιστών που κατεβάζουν παράνομα μουσική ή βίντεο. Η εταιρεία στη συνέχεια στέλνει τις διευθύνσεις αυτές στην Hadopi, η οποία με τη σειρά της στέλνει τα στοιχεία στους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου, οι οποίοι με αναλαμβάνουν να ειδοποιήσουν με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο τους χρήστες που παρανομούν¹².

Εξάλλου, στη Γαλλία αρμόδια έτσι ώστε οι τεχνολογίες πληροφόρησης δεν επηρεάζουν την ανθρώπινη ταυτότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα ή την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις ατομικές ελευθερίες είναι η Εθνική Επιτροπή Πληροφορικής και

¹⁰ Emm. Pierrat, *Antimanuel de Droit*, Éditions Bréal 2007, σ. 368.

¹¹ <http://euclid.info/reserve>.

¹² Α. Μιχαηλίδου, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής νομοθεσίας με έμφαση στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2015, σσ. 80-81.

Ελευθεριών. Τα καθήκοντα αυτής της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής ορίζονται από το Νόμο 78-17 του 1978.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Καθολικά δικαιώματα στην έννομη τάξη της ανοχής

Υποστηρίζεται η άποψη ότι δεν πρέπει από εδώ και μετά να αντιμάχεται κανείς τη λογοτεχνική και καλλιτεχνική ιδιοκτησία, αλλά να κάνει χρήση αυτής για την πιο ευρεία δυνατή διάδοση, προς όφελος της ανθρωπότητας. Το ελεύθερο λογισμικό, οι άδειες οι οποίες ονομάζονται Creative Commons (CC) στη μουσική, η εγκυκλοπαίδεια Wikipedia διαθέσιμη στο Διαδίκτυο είναι τόσο επιτυχή παραδείγματα αυτής της θέσης που κανένας δεν θα ήθελε να τα δει να παύουν να υπάρχουν¹³.

Χωρίς το προαναφερθέν προτεινόμενο σκεπτικό, ο πολιτισμός θα ήταν μακριά από το ανθρωπιστικό τρίγωνο «δημιουργός – εκδότης-παραγωγός – γενικό συμφέρον», προσφιλές στη φιλοσοφία του γαλλικού κινήματος του Διαφωτισμού, που τον είδε να γεννιέται.

Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν πρέπει να παραλείπεται ότι υπάρχουν σήμερα σημαντικοί εχθροί του πολιτισμού, που προσπαθούν δια της βίας να επηρεάσουν την έννομη τάξη της ανοχής, τη γαλλική, καθώς και το δυτικό πολιτισμό, με ακραίες πράξεις τρομοκρατίας. Η απάντηση θα πρέπει να είναι ταυτόχρονα μία εμβάθυνση και διεύρυνση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μία αποδοτική πολιτική δημόσιας ασφαλείας για λόγους υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος.

Η νέα γενιά κανόνων δικαίου θα πρέπει να κινείται γύρω από μοντέρνα νομικά εργαλεία και θεσμούς από διάφορες πτυχές των δραστηριοτήτων των - σε ευρεία έννοια – μηχανικών (όπως θεωρούνται και οι γεωπόνοι στη Γαλλία), όπως η αρχή της προφύλαξης που συμπληρώνει την προληπτική δράση, καθώς και η βιοκαλλιέργεια και η αρχή της ολοκληρωμένης προστασίας των γεωργικών καλλιεργειών από βιολογικούς

¹³ Emm. Pierrat, *Antimanuel de Droit*, Éditions Bréal 2007, σ. 369.

δράστες επίθεσης. Η τελευταία αρχή συνεπάγεται το συγκρητισμό της μεθόδου της αγροτικής χημείας και της μεθόδου της βιοκαλλιέργειας.

Συνιστάται ήδη στο επίπεδο του τυπικού Συντάγματος και η καθιέρωση «νέων» θεμελιωδών δικαιωμάτων, σαν το δικαίωμα του καθενός στην προστασία του περιβάλλοντος και γενικότερα το καθολικό δικαίωμα στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, το δικαίωμα στη χορηγία, το δικαίωμα στον τουρισμό κ.ο.κ. Το δίκαιο και η κουλτούρα της Γαλλίας ας είναι σημείο αναφοράς στο ζήτημα ότι στον 21^ο αιώνα η ρητή διατύπωση των Συνταγμάτων υστερεί έναντι της κοινωνικής προόδου...